

Het lied van de krijger

Tobias Karsten

In het park, op een bankje in de zon, zat een man. Hij had een baret op. En aan de manier waarop hij die baret op had, zag ik meteen dat het een veteraan was. In gedachten sprak ik de man aan. Ik vroeg hem waar hij aan dacht en of hij iets wilde vertellen over zijn ervaringen als militair. Het bleef bij een gedachte, ik fietste door, mij voornemend de volgende keer daadwerkelijk contact te leggen. Ik heb hem nooit meer gezien.

Op dit moment leven er in Nederland ruim honderdduizend veteranen. Mensen die weten hoe het is om huis en haard te verlaten en zich in te zetten voor vrede en veiligheid. Velen van hen dragen hierdoor een loodzware geestelijke last met zich mee. De dingen die zij gedaan en gezien hebben, vormen een kras op hun ziel. Dit kan grote gevolgen hebben voor henzelf en hun omgeving. Denk aan PTSS, 'moral injury', drank- en drugsverslaving en huiselijk geweld.

De Amerikaanse Vietnamveteraan Karl Marlantes verwijt de samenleving jonge strijders geestelijk en spiritueel niet goed genoeg voor te bereiden op een oorlog. De opvatting van een goede strijder moet meer inhouden dan goed kunnen schieten en fysiek sterk zijn. Daar hoort ook een gezonde en doorleefde levensbeschouwelijke visie bij, met name ten opzichte van geweld en de dood. Maar ook naderhand laten we met z'n allen steken vallen, vindt Marlantes. De maatschappij is onverschillig tegenover veteranen of soms zelfs verwijtend en vol afschuw. In Nederland hebben we dat gezien na de val van Srebrenica. Maar als we als samenleving besluiten om jonge mensen naar een oorlog te sturen, dan zijn we ook verantwoordelijk voor een goede opvang bij thuiskomst. Ondanks de verbeterde zorg voor veteranen, kunnen ze zich onbegrepen voelen en vervreemd van de wereld waar ze in terugkeren.

Als geestelijk verzorger bij defensie mag ik luisteren naar hun verhalen. En op die manier respect tonen voor de persoon die zijn leven gewaagd heeft voor een groter goed. Luisteren zonder veroordeling van de lelijke kanten van de verhalen, die er ook zijn; voor datgene waar men zich voor schaamt of zich schuldig over voelt. Vertellen over oorlogservaringen is voor velen pijnlijk, maar heel belangrijk voor de heling van de geest. Er zijn zoveel verborgen verhalen die nog verteld moeten worden.

De Navajo-indianen in Noord-Amerika waren zich sterk bewust van de last die krijgers na een strijd met zich meedroegen. Voordat de jongemannen weer opgenomen konden worden in de gemeenschap, werd er gezongen en muziek gemaakt. Als zij hun lied hadden gezongen voor de mensen, waren die niet meer bang voor ze. Laten we er samen voor zorgen dat ook onze krijgers die we op uitzending sturen hun lied kunnen zingen.

T.S. Karsten MA is humanistisch geestelijk verzorger bij Defensie. E-mail: ts.karsten@mindef.nl.